

Budgetbeheer Nieuwe Stijl Tynaarlo

Eindevaluatie pilot

Budgetbeheer Nieuwe Stijl Tynaarlo

Eindevaluatie pilot

Henrike Nijhof Gemeentelijke Kredietbank Assen
In samenwerking met Gemeente Tynaarlo
Assen, 1 september 2013

Voorwoord

Deze eindevaluatie heeft betrekking op de pilot 'Budgetbeheer Nieuwe Stijl' die de gemeente Tynaarlo samen met de Gemeentelijke kredietbank Assen heeft opgezet. Op 17 september 2012 zijn we, na een voorbereidingsfase van enkele maanden, van start gegaan met de pilot. Op 17 juni 2013 hebben we de pilot afgerond. Deze eindevaluatie is bedoeld om de resultaten in kaart te brengen en conclusies te trekken.

De projectorganisatie was als volgt ingericht:

Gerda Koopman, beleidsmedewerker sociale ontwikkeling/projectcoördinator, Tynaarlo
Henrike Nijhof, senior consulent schuldhulpverlening/projectcoördinator, de GKB
Judith Fuhler, consulent schuldhulpverlening nieuwe stijl, de GKB
Arjan van der Velde, assistent schuldhulpverlening nieuwe stijl, de GKB

Inleiding

De Gemeentelijke Kredietbank (de GKB) voert in opdracht van de Gemeente Tynaarlo budgetbeheer uit voor inwoners van de gemeente Tynaarlo. Het doel van budgetbeheer is oplossen of voorkomen van betalingsproblemen. Als een klant van de GKB hulp ontvangt in de vorm budgetbeheer dan ontvangt de GKB het inkomen van de klant en verzorgt de betalingen van vaste lasten (en aflossingen van schulden of schuldregeling) en wordt er leefgeld uitbetaald aan de klant.

In de nieuwe werkwijze is het huishoudgeld geen sluitpost meer. In de pilot is leefgeld een onderdeel van de primaire vaste lasten. Daarnaast hanteren we binnen de pilot een norm voor leefgeld, die gebaseerd is op minimum begrotingen van het Nibud per gezinsituatie.

De doelstellingen van de pilot zijn:

- Het bevorderen van het inzicht van de klant in zijn eigen uitgavenpatroon
- Het bevorderen van de verantwoordelijkheid voor de eigen financiële situatie
- Inkomensreparatie
- Terugdringen van het gebruik van de voedselbank

In deze eindevaluatie zal het vooral gaan over de kern van de pilot; het leefgeld voor klanten van de GKB. Leefgeld is bedoeld voor voeding, kleding en overige huishoudelijke uitgaven. Bij de uitvoering van budgetbeheer was er in het verleden regelmatig sprake van niet sluitende budgetplannen. Er waren teveel uitgaven of te weinig inkomsten. Wanneer leefgeld een sluitpost is voor het budgetplan kan in die gevallen het leefgeld soms niet worden uitbetaald aan de klant. Al het inkomen wordt in die gevallen gebruikt voor de verschillende vaste lasten.

Pilot in vogelvlucht

Vanaf de start op 17 september is voor 35 nieuwe aangemelde klanten een vervolgtraject gestart. In deze dossiers is bij het opstellen van het budgetplan de in het projectplan vastgestelde norm voor leefgeld als uitgangspunt gehanteerd en zijn de prioriteiten voor betalingen volgens het projectplan ingevoerd, waardoor leefgeld tot primaire vaste last wordt gerekend.

In vrijwel alle 35 dossiers kon het budgetplan volgens de nieuwe stijl worden opgesteld. In het algemeen zit het verschil van benadering t.o.v. de oude stijl in het begeleiden van klanten in het maken van keuzes die gemaakt kunnen of moeten worden. Het blijkt dat klanten het logisch vinden om primaire vaste lasten, waaronder leefgeld, de hoogste prioriteit te geven binnen de uitvoering van het budgetbeheer.

Naast de nieuwe instroom is er vanaf het begin van de pilot gestart met het omzetten van de reeds bestaande budgetbeheerrekeningen van klanten uit de gemeente Tynaarlo. Van de 122 rekeningen hebben we op 83 budgetbeheerrekeningen de nieuwe stijl toegepast, de overige budgetbeheerrekeningen zijn beëindigd of vielen buiten de pilot. Van de 83 budgetplannen was bij de start van de pilot in 22 gevallen het leefgeld reeds vastgesteld op of boven de norm zoals voorgeschreven in het projectplan.

Van de 61 overgebleven budgetbeheerrekeningen zijn 46 rekeningen omgezet volgens de nieuwe stijl, zonder dat dit voor de klant nadelige gevolgen had. In deze gevallen is veelal de reservering 'onvoorzien' omlaag gezet, waardoor de reservering voor het leefgeld tot de norm verhoogd kon worden. Deze klanten hebben een schriftelijke bevestiging van de wijzingen ontvangen.

In een aantal gevallen was, binnen het budgetplan, het leefgeld niet op te stellen volgens de norm. Er zijn verschillende oorzaken waarom dit niet mogelijk was. In 5 dossiers was er sprake van een (aanvraag) schuldregeling. In 2 dossiers was er sprake van een hoge energienota. Daarnaast waren 3 klanten niet bereid om de zorgtoeslag of kinderbijslag over te maken naar de GKB. Voor de laatst genoemde 3 dossiers is niet de norm leefgeld uitgekeerd door de GKB. Wanneer deze klanten bereid waren geweest alle inkomsten (de zorgtoeslag en kinderbijslag) bij de GKB binnen te laten komen, had er conform de norm leefgeld uitgekeerd kunnen worden. Verder waren sommige klanten onbereikbaar voor overleg, waardoor er geen veranderingen in hun budgetplan doorgevoerd kon worden.

Tijdens de pilot is er 12 maal verwezen voor hulp bij inkomensreparatie. Er is 7 maal verwezen naar Humanitas en 5 maal verwezen naar Algemeen Maatschappelijk Werk. Door de gemeente Tynaarlo is er een vereffeningfonds opgericht. Tijdens de pilot is er 7 maal een beroep gedaan op gelden uit het vereffeningfonds. Een beroep op het fonds was noodzakelijk om het benodigde leefgeld te kunnen uitkeren en de primaire vaste lasten te kunnen betalen. Indien mogelijk (bijvoorbeeld door nabetaling inkomen of toeslagen) is het uitgekeerde bedrag teruggestort in het fonds. In de andere gevallen zal de vordering mogelijk meegaan in een regeling.

Tijdens de pilot is besloten een leningovereenkomst op te stellen die de klant, wanneer hij een beroep op het vereffeningfonds doet, moet tekenen.

Een van de doelstellingen is het terugdringen van het gebruik van de voedselbank. Tijdens de looptijd van de pilot is er in maart 2013 in Zuidlaren een uitgiftepunt geopend van de voedselbank.

Op 6 september 2012 namen 4 budgetbeheerklanten van de gemeente Tynaarlo een voedselpakket van de voedselbank Assen af.

Op 1 juli 2013 namen 8 budgetbeheerklanten van de gemeente Tynaarlo een voedselpakket af van de voedselbank Assen en Zuidlaren. Bij 2 van deze budgetbeheerklanten was het leefgeld niet volgens de norm vastgesteld.

Conclusies

- De nieuwe stijl budgetbeheer vraagt nadrukkelijk een andere klantbenadering van de consulent. Het verschil is dat er voor leefgeld een norm gehanteerd wordt. De norm leefgeld kan consequenties hebben voor secundaire lasten.
- Het is gebleken dat in 80% van de budgetbeheerrekeningen het leefgeld reeds op de norm was vastgesteld of kon worden vastgesteld door aanpassingen te doen in de reserveringen in het budgetplan.
- Klanten bleken bereid keuzes te maken t.a.v. hun secundaire vaste lasten. Hierin zien we duidelijk dat twee doelen van de pilot behaald zijn; aan de ene kant het inzicht van de klant bevorderen in het eigen uitgavenpatroon en aan de andere kant de klant verantwoordelijk maken voor zijn budgettaire keuzes van (secundaire) lasten.
- Het is gebleken dat nieuwe klanten het begrijpelijk vinden dat de kinderbijslag naar de GKB overgemaakt wordt.
- De norm voor leefgeld kon in sommige gevallen alleen worden behaald doordat alle inkomsten, waaronder kinderbijslag, belastingtoeslagen en overige tegemoetkomingen, gebruikt werd voor het budgetplan.
- Een klant met inwonende minderjarige kinderen heeft meer begeleiding nodig van de consulent. De reden hiervoor is dat binnen de nieuwe stijl budgetbeheer hij van zijn beschikbare leefgeld zelf moet reserveren voor verwachte uitgaven (bijvoorbeeld kleding). Dit komt met name omdat de kwartaalbetaling voor kinderbijslag is geïntegreerd in het leefgeld.
- Voor klanten die een Wwb uitkering norm Zak- en kleedgeld ontvangen is de nieuwe stijl budgetbeheer niet van toepassing, omdat de norm leefgeld niet past bij de norm uitkering.
- Tijdens de pilot was voor klanten die onder bewind zijn gesteld is de nieuwe stijl budgetbeheer niet van toepassing.
- Wanneer een aflossing wordt gereserveerd voor schuldeisers tijdens een schuldregeling (de afloscapaciteit wordt berekend volgens de landelijke richtlijnen van Recofa) is er onvoldoende ruimte om het leefgeld te verhogen naar de norm.
- Het gebruik van de voedselbank is (nog) niet afgenomen. De verwachting is dat bij een screening (van de afnemers door de voedselbank) vast wordt gesteld dat 6 van de 8 budgetbeheerklanten niet meer in aanmerking komt voor een pakket omdat het leefgeld is verhoogd.

Aanbevelingen

- Een richtlijn hanteren voor leefgeld in plaats van een norm, zodat maatwerk mogelijk blijft.
- In situaties waar, vanwege het aflossen aan schuldeisers binnen een schuldregeling, het leefgeld niet volgens richtlijn uitgekeerd kan worden, is het wenselijk (langdurig) beroep te doen op gelden uit het vereffeningfonds. Zodat het leefgeld ook tijdens een schuldregeling volgens richtlijn uitgekeerd kan worden.
- In overleg met Gemeente Tynaarlo vaststellen of LBIO bijdragen, alimentatiebetaling, premie uitvaartverzekering tot de primaire of de secundaire lasten gerekend moeten worden.
- Leenovereenkomst opstellen voor beroep op vereffeningfonds.
- De nieuwe stijl budgetbeheer blijven hanteren voor gemeente Tynaarlo.

Gemeentelijke Kredietbank
Henrike Nijhof

1 september 2013